СОСТОЈБА СО ГРИП ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, СЕЗОНА 2023/2024
(15-та недела, до 14.04.2024)

Неделни податоци (рутински надзор над грип/ИЛИ)

Во текот на **15-та недела** од 2024 година (08-14.04.2024), во Република Северна Македонија се пријавени **145 (I=7,9/100.000)** случаи на групни пријави за заболени од грип/заболувања слични на грип (ИЛИ), 5,2% помалку во споредба со претходната недела (n=153).

Бројот на пријавени лица оваа недела споредено со 15-та недела од минатата сезона (n=82) е зголемен за 76,8%, а во споредба со бројот за 15-та недела од типичната епидемиска крива (моделирана од последните 13 сезони) (n=125), зголемен е за 15,7% *(Графикон 1)*.

Во текот на 15-та извештајна недела, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ, пристигнаа 30 материјали од рутинскиот надзор за лабораториско тестирање, паралелно тестирани за грип и КОВИД-19 (SARS-CoV-2). Притоа, детектирани се 3 позитивни случаи на Influenza: 2 Influenza B/Victoria и еден Influenza B – неодредена линија.

Пријавената инциденца е под неделната граница на сезонската активност на вирусот на грип (I=22,6/100.000), во рамките на вон-сезонска активност *(Графикон 1)*.

Графикон 1. *Нивоа на интензитет и неделна дистрибуција на заболените од грип/заболувања слични на грип според очекувана епидемиска крива 2010-2023, сезона 2022/2023 и сезона 2023/2024*

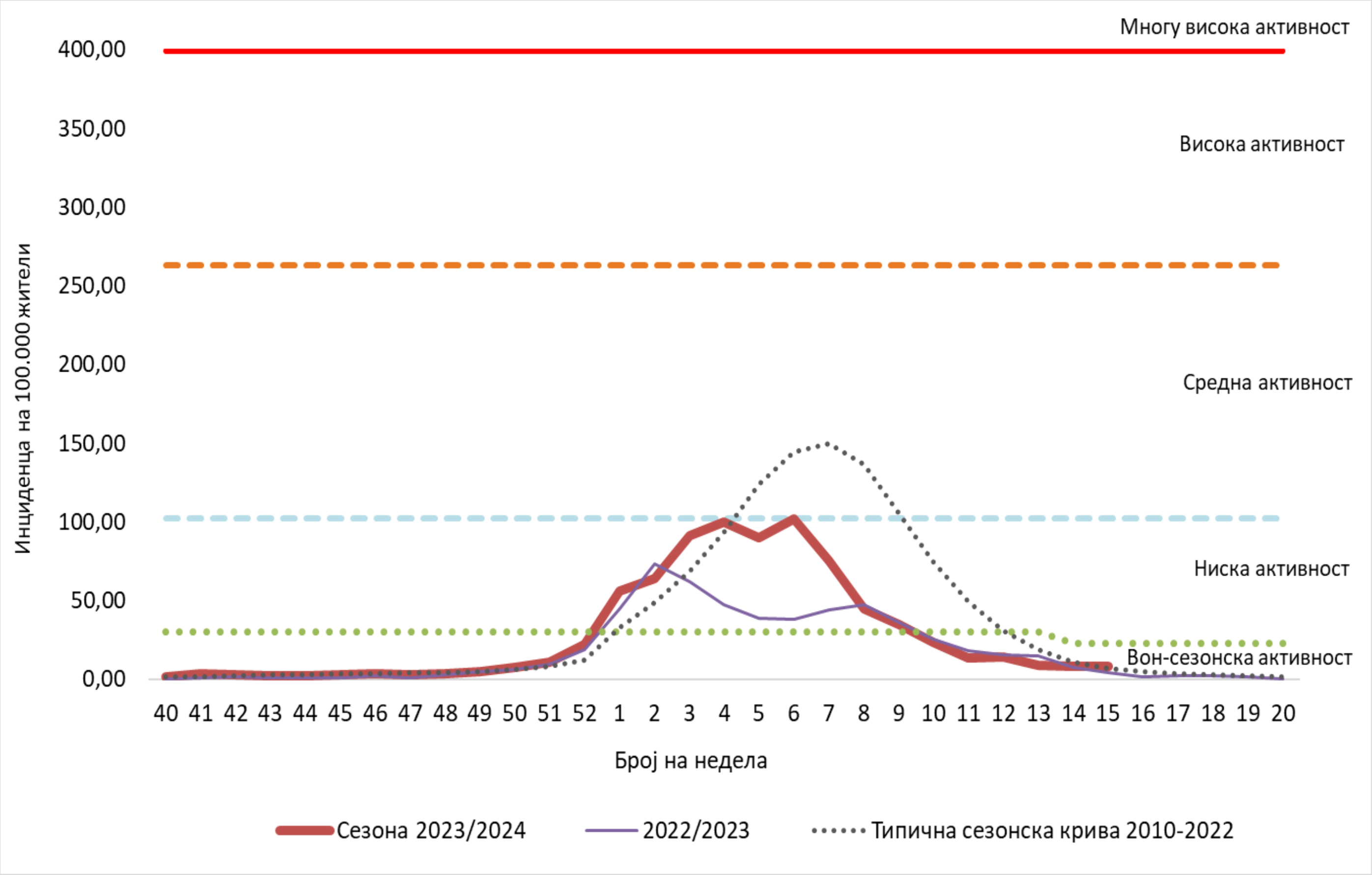

Во однос на возрасната дистрибуција, 98 лица се на возраст од 15-64 години, 30 се деца на возраст од 5-14 години, 10 се лица на возраст над 65 години и 7 се регистрирани кај деца на возраст од 0-4 години. Највисока инциденца (14,0/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 5-14 години.

Заболените се пријавени од 13 ЦЈЗ/ПЕ, во Гостивар – 54, Скопје – 25, Кавадарци – 23, а во останатите, бројот на пријавени е ≤15.

Во 11 извештајни единици кои пријавија случаи во текот на оваа недела се регистрира многу ниска, а во 2 (Квадарци, Гостивар) сезонска активност на вирусот на грип *(Картограм 1)*.

Картограм 1. *Ниво на активност на грип според инциденца на 100.000 жители, 15 недела 2024*

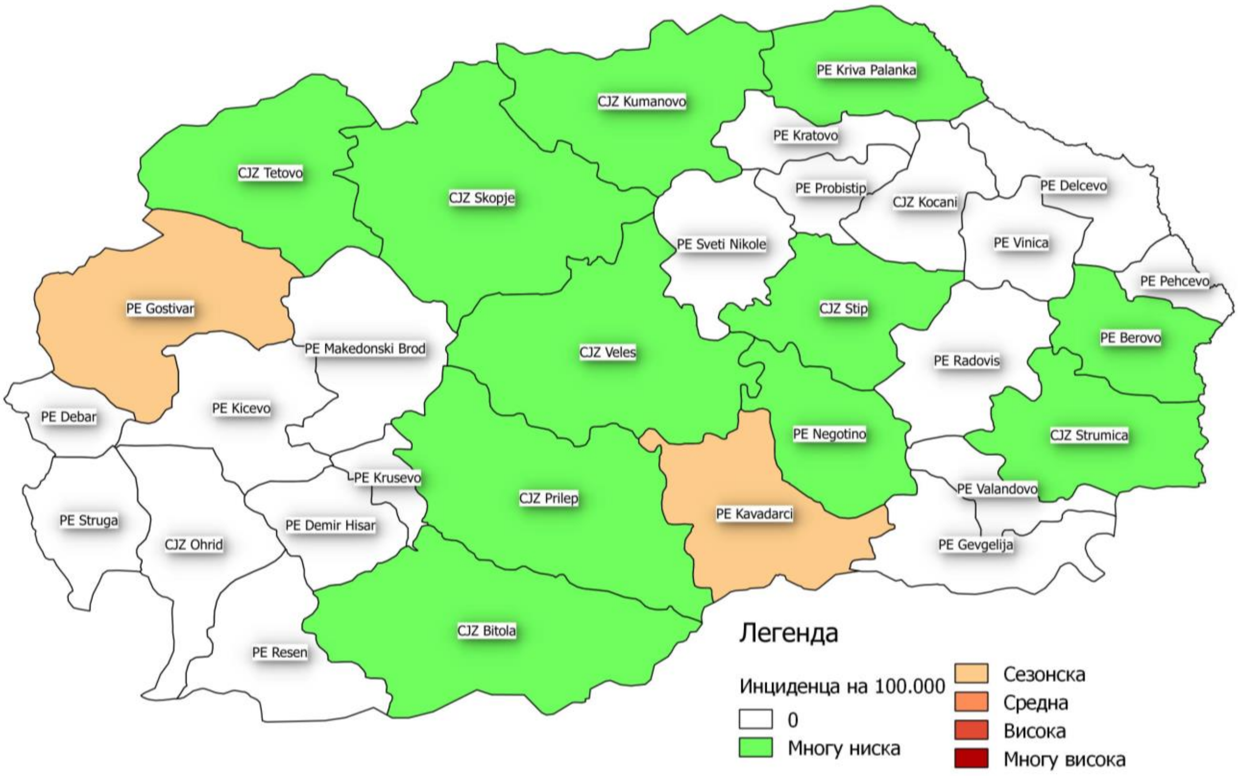

КУМУЛАТИВНИ ПОДАТОЦИ *(рутински надзор над грип/ИЛИ)*

1. ЕПИДЕМИОЛОШКИ НАДЗОР

Во сезоната 2023/2024 вкупниот број на случаи на грип/заболувања слични на грип изнесува 14.788 (I=805,1/100.000).

Во споредба со истиот период од минатата сезона (n=10.441), бројот на пријавени случаи е зголемен за 41,6%, а во однос на моделот од последните 13 сезони (n=21.209) има намалување од 30,3%.

Кумулативно, заболените се пријавени од сите 31 ЦЈЗ/ПЕ. Најголем број на заболени лица (n=1.984) се регистрирани на територијата на ЦЈЗ Скопје, додека највисока кумулативна инциденца (6.956,9/100.000) е регистрирана на територијата на ПЕ Дебар. *(Графикон 2, Табела 1 во Прилог)*

Графикон 2*. Дистрибуција по ЦЈЗ/ПЕ и инциденца на 100.000 жители, сезона 2023/2024*

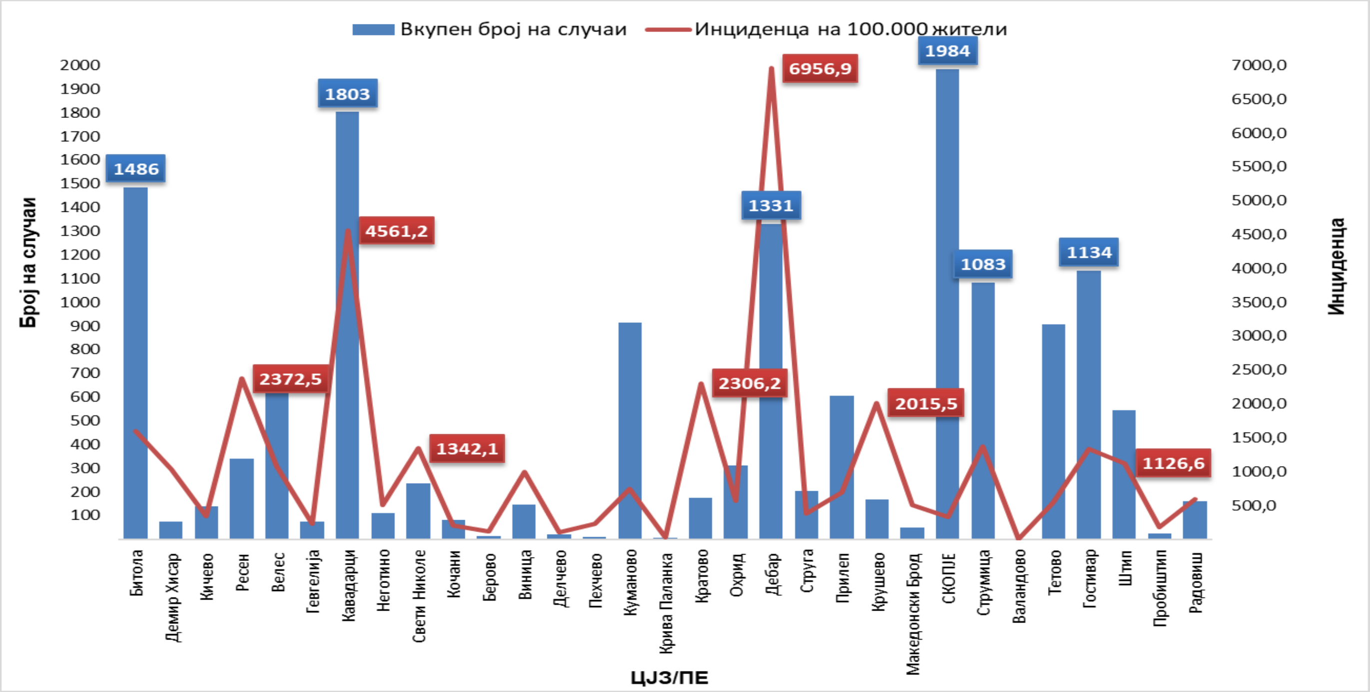

Во однос на дистрибуцијата на заболените по возрасни групи, најголем број на заболени се пријавени во возрасната група која опфаќа најголем дел од населението (од 15-64 години) – 8.693 случаи (58,8%), а највисока инциденца (1.843,1/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години (n=1.779). *(Графикон 3, Табела 1 во Прилог)*

Графикон 3*. Дистрибуција по возрасни групи и инциденца на 100.000 жители, сезона 2023/2024*

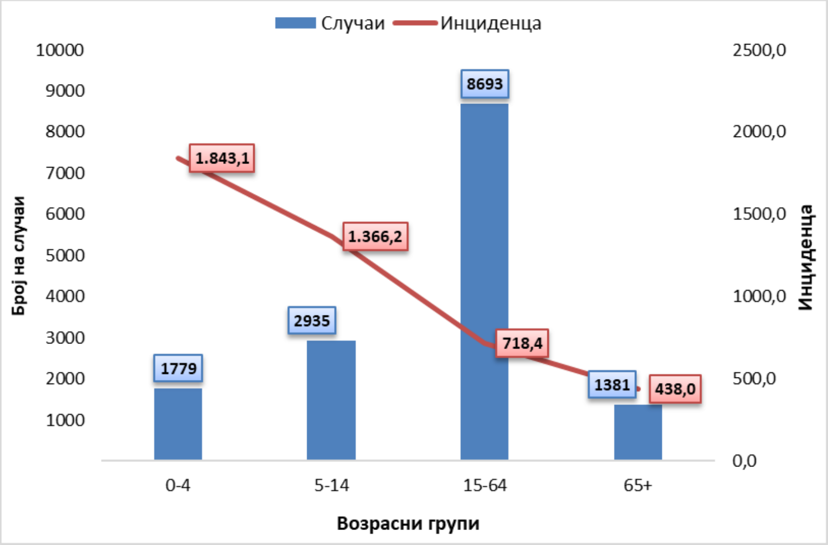

Дистрибуција на случаите од сезонски грип/ заболувања слични на грип по месеци *(Графикон 4, Табела 1 во Прилог)*:

- октомври – 196 случаи или 1,3%
- ноември – 268 случаи или 1,8%
- декември – 829 случаи или 5,6%
- јануари – 5.716 случаи или 38,7%
- февруари – 6.373 случаи или 43,1%
- март – 1.108 или 7,5%
- април (до 14.04.2024) – 298 или 2,0%

Графикон 4. *Дистрибуција по месеци, сезона 2023/2024*

Во досегашниот тек на сезоната на грип, регистрирани се 14 починати лица асоцирани со грип, 7 од Скопје, 2 од Штип и по едно лице од Велес, Куманово, Неготино, Гостивар и Демир Хисар, седум од возрасната група на лица 15-64 години и седум од возрасната група на лица над 65 години, сите хоспитализирани, 12 со коморбидитети и сите невакцинирани против сезонски грип. Кај единаесет лица е докажан Influenza A(H1)pdm09, кај две - Influenza A – несубтипизиран и кај еден случај е докажан Influenza B/Victoria.

2. ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР *(рутински надзор)*

Од почетокот на сезоната 2023/2024, заклучно со 15-та недела/2024, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 1.031 материјали од здравствените установи - од амбулантски и болнички лекувани пациенти за тестирање за присуство на вирусот на грип, од рутинскиот надзор. Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус и SARS-CoV-2.

Детектирани се 159 позитивни случаи на грип: 118 Influenza A(H1)pdm09, 12 Influenza A(H3), 11 Influenza A – несубтипизиран, 16 Influenza B/Victoria и 2 Influenza B – неодредена линија.

Регистрирани се 20 позитивни случаи на SARS-CoV-2.
Од случаите со Influenza и КОВИД-19, кај три случаи од рутинскиот надзор е докажана истовремена инфекција.
Дополнително, регистрирани се 29 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV) и 5 други респираторни вируси.

СЕНТИНЕЛ НАДЗОР НАД САРИ (Сериозни Акутни Респираторни Инфекции)

Сентинел надзорот се спроведува како дополнување на редовниот систем за надзор над грип и КОВИД-19 во Р. С. Македонија, со цел да се добијат подетални информации во однос на инциденца, интензитет, тип на вируси кои циркулираат и за имплементација на навремени превентивни мерки. Сентинел САРИ надзорот се спроведува во 6 надзорни болници, 5 во Скопје (УК за Инфективни болести и фебрилни состојби, УК за Детски болести, УК за Пулмологија и алергологија, ГОБ 8-ми Септември и УК за респираторни заболувања кај деца - Козле) и една во Штип (КБ Штип). Дефиницијата за случај на САРИ според која се спроведува надзорот е усогласена со дефиницијата на случај на СЗО од 2014 година.

Од сентинел местата кои учествуваат (со исклучок на УК за Пулмологија и алергологија), во 15-та недела пријавени се вкупно 28 САРИ случаи. Најголем број на САРИ случаи (n=7; 25,0%), се пријавени од УК за Детски болести. Во однос на возрасната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=9; 25,0%) се пријавени од возрасната група од 0-4 години и од возрасната група од 30-64 години.

Во оваа недела, вкупен број на приеми во сентинел местата е 182, и нема лица кои се на интензивна нега. Од сите приеми, 15,4% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 60,0% се бележи кај возрасната група од 30-64 години.

Во 15-та недела, за лабораториско тестирање се доставени 23 материјали од пријавените САРИ случаи, паралелно тестирани за грип, КОВИД-19. Од вкупно тестираните материјали (n=23), во по еден примерок е докажано присуство на Influenza B/Victoria, Influenza B – неодредена линија и SARS-CoV-2. Тестирани се 20 материјали на респираторен синцицијален вирус, и ниту еден не е позитивен.

Кумулативно, пријавени се 1.127 САРИ случаи. Најголем број на САРИ случаи (n=354; 31,4%) се пријавени од надзорното место УК за Детски болести. Во однос на возрасната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=478; 42,4%) се пријавени од возрасната група од 0-4 години.

Кумулативно, вкупен број на приеми во сентинел местата е 5.555 од кои 54 лица се пријавени на интензивна нега. Од сите приеми, 20,3% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 38,6% се бележи кај возрасната група - лица над 65 години.

Вкупно регистрирани се 14 смртни случаи пријавени од САРИ местата: 5 лица од УК за Инфективни болести и фебрилни состојби, 4 лица од ГОБ 8-ми Септември, 3 од УК за Пулмологија и алергологија и 2 од КБ Штип. Починатите лица се од возрасната група од 30-64 години (n=8) и возрасната група – лица над 65 години (n=6). Кај девет од починатите лица докажано е присуство на Influenza A(H1)pdm09 и кај едно лице Influenza B/Victoria. SARS-CoV-2 е докажан само кај едно починато лице.

Кумулативно, за лабораториско тестирање доставени се 705 материјали од пријавените САРИ случаи. Во 79 примероци е докажана Influenza A(H1)pdm09, во 24 Influenza B/Victoria, во 18 Influenza A(H3), во 6 Influenza A – несубтипизиран и во 5 примероци Influenza B – неодредена линија. Регистрирани се 39 позитивни случаи на SARS-CoV-2.
Од САРИ примероците, 528 се тестирани за респираторен синцицијален вирус (RSV), од кои 116 се позитивни. Во 5 примероци е докажан Adenovirus, а во еден Enterovirus. Во 2 примероци се докажани истовремено присуство на респираторен синцицијален вирус (RSV) и Adenovirus. Во три примероци е докажано истовремено присуство на Influenza A(H1)pdm09 и SARS-CoV-2.

ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР (рутински+САРИ надзор) - Кумулативни збирни податоци

Од почетокот на сезоната 2023/2024, заклучно со 15-та недела/2024, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 1.738 материјали од рутинскиот и сентинел САРИ надзорот. Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус и SARS-CoV-2.

Детектирани се 291 позитивни случаи на грип:

- **Influenza A – 244 (83,8%)**
  - Influenza A(H1)pdm09 – 197 (80,7%)
  - Influenza A(H3) – 30 (12,3%)
  - Influenza A – несубтипизиран - 17 (7,0%)
- **Influenza B – 47 (16,2%)**
  - Influenza B/Victoria – 40 (85,1%)
  - Influenza B – неодредена линија – 7 (14,9%)

Регистрирани се 59 позитивни случаи на SARS-CoV-2.
Од случаите со Influenza и КОВИД-19, кај 6 случаи е докажана истовремена инфекција (“flurona”).
Дополнително, регистрирани се 145 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV) и 13 други респираторни вируси.

Графикон 5. *Неделна дистрибуција на број и процент на позитивни примероци на грип, рутински и сентинел надзор, Р.С. Македонија, 2023/2024*

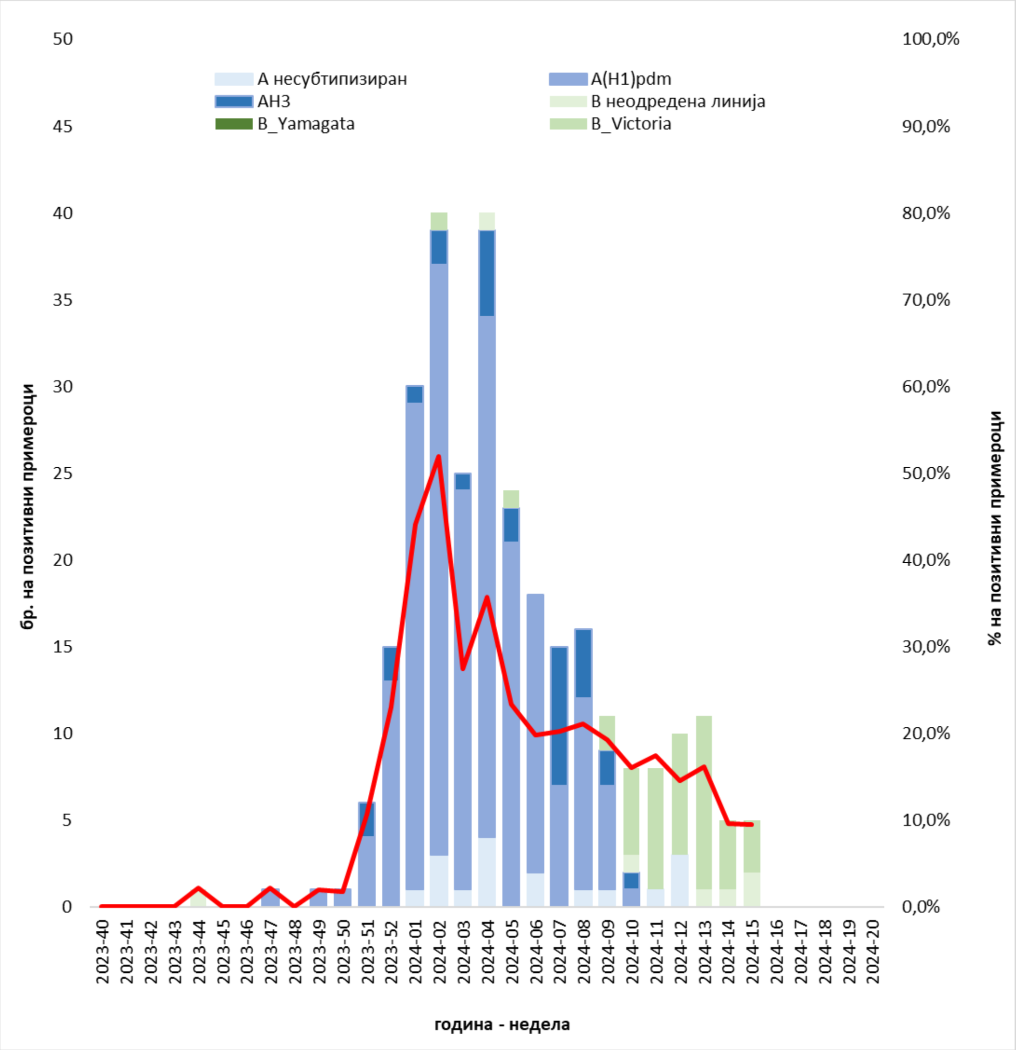

ЕПИДЕМИОЛОШКИ КОМЕНТАР

Се забележува намалување на бројот на заболувања слични на грип, кој е во рамките на вон-сезонска активност.

Резултатите добиени од вирусолошкиот надзор над инфлуенца покажуваат дека има локална распространетост на вирусот на грип, а процентот на позитивност е под границата од 10%. Во последните 6 недели, се регистрира доминација на Influenza B вирусот.

Според податоците од САРИ надзорот, бројот на хоспитализации е на пониско ниво споредено со претходниот период.

Согласно податоците од рутинскиот и САРИ надзорот, Р.С. Македонија има локална географска распространетост и низок интензитет на активноста на вирусот на грип.

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ГРИП

Вакцинацијата против сезонски грип е најефикасна заштита од ова заболување. Институтот за јавно здравје препорачува вакцинација на целото население, особено на лица кои припаѓаат на т.н. ризични групи (согласно препораките на СЗО):

- Постарите лица (над 65 години)
- Деца на возраст од 6-59 месеци
- Лица постари од 6 месеци со хронични болести
- Бремени жени, и
- Здравствени работници.

- За сезоната 2023/2024, Министерството за здравство обезбеди бесплатна четиривалентна вакцина во вкупна количина од 60.000 дози, наменета за приоритетни групи население. Дополнителни 15.000 дози на четиривалентна вакцина се обезбедени преку донација од PIVI (Partnership for Influenza Vaccine Introduction).

  На 25.10.2023 година започна вакцинацијата против сезонски грип. Вакцинацијата се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици и/или Здравствените домови. Закажувањето за бесплатните вакцини се одвива преку веб страната www.vakcinacija.mk.
  Според податоците од Управата за електронско здравство, од почетокот на вакцинацијата, а заклучно со затворањето на овој извештај, вакцинирани се вкупно 59.182 лица од ризичните категории на населението со бесплатни вакцини.

- Дополнителни 4.500 дози комерцијални вакцини се набавени од страна на Центрите за јавно здравје, како вакцини за останатото население кое не спаѓа во горенаведените групи, истите можат да се добијат за одреден финансиски надомест и се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици.
  Во однос на комерцијалните вакцини, вакцинирани се 2.644 лица.

Заклучно со 15-та недела/2024 година, во Р.С. Македонија, вакцинирани се вкупно 61.826 лица со бесплатна или комерцијална вакцина.

ЕВРОПСКИ РЕГИОН

*Извор: https://erviss.org/

Согласно извештајот на ERVISS објавен за 14-та недела 2024 година за активноста на вирусот на грип низ Европскиот регион на СЗО:

- Стапките на заболување слични на грип (ИЛИ) и/или акутна респираторна инфекција (АРИ) се покачени над базичните нивоа во 7 од 29 земји на СЗО европскиот регион.
- Иако има варијации во различни земји, на регионално ниво, активноста на грипот постојано се намалува и сега е под епидемискиот праг од 10% позитивност. Активноста на SARS-CoV-2 и RSV е на ниско ниво.
- На регионално ниво, хоспитализациите и приемите во одделите за интензивна нега поврзани со сите респираторни вируси постојано се намалуваат во текот на последниот месец.
- Потврдените детекции на инфекција со вирусот на грип од сентинел ПЗУ за изминатата недела беа Influenza B (68%) – сите Influenza B/Victoria.
- Низ регионот, од примероците од пациенти од САРИ надзорот:
    - Процентот на детекција на вирусот на грип е 7%.
    - Позитивноста за SARS-CoV-2 е 1%.
    - Позитивноста за RSV е 4%.

Од податоците за интензитет, една земја пријавила висок интензитет, 5 пријавиле среден, 10 пријавиле низок, а останатите пријавиле базичен интензитет.

Од податоците за географската распространетост, 9 пријавиле широка распространетост, 9 - регионална, 2 – локална, а 10 - спорадична.

Оддел за епидемиологија на заразни болести
Институт за јавно здравје